

HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

Förskollärarytbildning, 210 hp

EXAMENSARBETE

En pinne eller en kikare?

En kvalitativ studie om det naturliga materialets handlingserbjudande i förskolans utemiljö

Kajsa Lindholm och Sofia Wallin

Examensarbete 15 hp

Halmstad 2017-02-16

Abstrakt

Studiens syfte är att bidra med kunskap om hur barn använder sig av det naturliga materialet i sin lek utomhus. Forskning visar att det naturliga materialet är något som är bra och utvecklande för barn men att förskollärare har minimal kunskap om detta. Frågeställningar som studien utgår från är: Vilka medierande handlingar skapas i barns utelek med naturliga material? Hur används tidigare erfarenheter i lek med naturligt material? Studien utgår från ett sociokulturellt perspektiv och resultatet analyseras med hjälp av interaktionsanalys. Observationerna genomförs på två olika förskolor i Sverige och de barn som medverkar i studien är 2-5 år. I resultatet framkommer det att barn använder sin fantasi och sina tidigare erfarenheter i lek med naturliga material utomhus. Förskollärarnas regler och tidigare erfarenheter sätter stopp för barns lek och det naturliga materialet är inte alltid deras förstahandsval vid valet av material i leken. En slutsats i studien är att barn är fantasifulla och kreativa och kan på så vis skapa lek och de omvandlar det naturliga materialet till något nytt som de är intresserade av.

Nyckelord: Naturligt material, barn, utomhuslek, medierande handling, sociokulturellt perspektiv.

Förord

Först och främst vill vi tacka de förskolor som medverkar i denna studie. Utan ert medgivande hade vi inte kunnat genomföra detta arbete. Tack till respektive handledare Anniqa Lagergren och Jonnie Eriksson som utifrån våra olika styrkor och svagheter stöttat oss i vår skrivprocess. Vi vill tacka våra familjer som stöttat oss under arbetets gång. Sist men inte minst vill vi tacka varandra för ett givande och gott samarbetet där vi stöttat och uppmuntrat varandra för att komma vidare i arbetet. Studiens olika delar har vi arbetat med gemensamt och tagit lika mycket ansvar. För att kunna ta del av så mycket kunskap som möjligt har vi suttit tillsammans och skrivit. Arbetet delades till viss del upp som till exempel att läsa litteratur på olika håll för effektivitetens skull. Större delen av arbetet har skrivits tillsammans eftersom detta arbetssätt passade oss bäst.

Inför vårt kommande yrke som förskollärare har vi fått nya kunskaper och nya synsätt genom detta arbete och från hela vår utbildningstid. Det har varit en rolig och lärorik tid tillsammans med både lärare och studiekamrater.

Trevlig läsning!

Halmstad 2017-01-09

Kajsa Lindholm & Sofia Wallin

Innehåll

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte	2
1.2 Frågeställningar.....	2
2. Tidigare forskning.....	2
2.1 Naturligt material värderas högt.....	2
2.2 Barns fantasi och tidigare erfarenheter.....	3
2.3 Förskolläraren och materialet.....	4
2.4 Sammanfattning av tidigare forskning	5
3. Teori	5
3.1 Kreativitet och fantasi	6
3.2 Handling	6
3.3 Medierad handling.....	7
3.4 Stöttning	8
3.5 Sociokulturella redskap	8
4. Metod	8
4.1 Urval.....	9
4.2 Kvalitativ metod.....	9
4.2.1 Observation som metod.....	10
4.2.2 Videokamera som metod.....	10
4.2.3 Fältanteckningar som metod	11
4.4 Tillförlitlighet i studien	11
4.5 Forskningsetiska principer	12
4.6 Bearbetning av materialet.....	13
4.7 Analysmetod.....	14
5. Resultat.....	14
5.1 Vuxnas gränsdragande	15
5.1.1 Förskollärarnas regler stoppar leken	15
5.1.2 Förskollärarnas tidigare erfarenheter sätter stopp för leken.....	16
5.2 Naturmaterialet inbjuder inte till lek	16
5.2.1 Löv, träd och pinnar och barnen vet inte vad de ska göra.....	17
5.2.2 Valet mellan artefakten cykeln och det naturliga materialet.....	18
5.3 Barn är fantasifulla och kreativa med det naturliga materialet	18

5.3.1 Ett träd medierar olika handlingar	19
5.3.2 Det naturliga materialet blir till verktyg med hjälp av fantasin	20
5.3.3 Fantasi och imitation i leken	21
5.4 Sammanfattning av resultat	21
6. Diskussion	22
6.1 Regler och normer kan sätta stopp för barns lek	22
6.2 Den romantiserade bilden av det naturliga materialet.....	23
6.3 Imitation	25
6.4 Tidigare erfarenheter	25
7. Metoddiskussion.....	26
8. Slutsats	27
9. Pedagogiska implikationer	28
10. Fortsatt forskning	29
11. Referenser.....	30
12. Bilaga 1	33

1. Inledning

Utemiljön på förskolan har stor betydelse för barns lärande, utveckling och gemenskap (Rönnlund, 2015). Det är viktigt att utemiljön är planerad på ett sådant sätt att de redskap för lek som finns där gynnar barns lärande och sociala relationer. Bland annat så utvecklas och gynnas barns sociala färdigheter, delaktighet och samarbete vid lek utomhus med naturligt material (Fägerstam, 2012; Jörgenssen, 2014). I en etnografisk studie genomförd av Änggård (2009) visar resultatet att lek utvecklas i relation till olika naturliga material som finns i förskolans utemiljö samt att barn kopplar samman detta med tidigare kulturella erfarenheter som skapar olika leksaker och leksituationer. Exempel på detta kan vara att ett löv blir till mat, en pinne blir till ett svärd och en träbit blir till en såg. Problematiskt är att intresse och planering från förskollärarna har minskat samt kunskap om vilket material som ska finnas i en utemiljö (Mårtensson, 2004). Lärare och förskollärare har även svårt att gå utanför det som de är vana vid när det gäller bland annat regler. Alla individer kan använda ett och samma material på olika vis och de vuxna kan då säga att ett material enligt dem används på fel vis (Engdahl, 2014; Rönnlund, 2015). För att vuxna ska kunna förstå hur barn väljer att använda naturliga material samt kunna stötta dem i deras lek så krävs det kunskap kring detta (Engdahl, 2006). I övrigt syns en romantiserad bild av användandet av det naturliga materialet. Det är ett bra och utvecklande material att använda i sin lek som både förskollärare och barn föredrar att använda i leken på förskolans utegård (Szczepanski, 2013; Nordahl och Einarsdottir, 2014; Änggård 2009).

I en intervju och observationsstudie genomförd av Mårtensson (2004) visar resultatet att förskollärarna saknar kunskap kring barns lek utomhus samtidigt som Fägerstam (2012) och Jörgenssen (2014) trycker på att det naturliga materialet är viktigt för barns lek. Därav blir syftet med studien att bidra med kunskap om hur barn använder sig av det naturliga materialet i utemiljön. Vilka medierade handlingar skapas i barns utelek med det naturliga materialet, vad är det som sker i en lek innehållande naturligt material samt hur barn använder sig av sina tidigare erfarenheter i sin lek. Denna studie bidrar med kunskap till förskollärare som hjälper dem att förstå hur barn använder sig av det naturliga materialet utomhus. Detta är av betydelse för att förskollärarna ska kunna stötta barn i deras utomhuslek. Studien inriktar sig även på om det naturliga materialet är så bra som tidigare forskning visar eftersom det är svårt att hitta något negativt kring detta. Eftersom medierande handling är i fokus i studien så utgår den från ett sociokulturellt perspektiv.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att bidra med kunskap om hur barn använder sig av det naturliga materialet i sin lek utomhus.

1.2 Frågeställningar

Vilka medierade handlingar skapas i barns utelek med naturliga material?

Hur används tidigare erfarenheter i lek med naturligt material?

2. Tidigare forskning

I följande avsnitt presenteras tidigare forskning som är av relevans för den studie som genomförts. Tidigare forskning presenteras utifrån tre olika teman. Det första temat; naturligt material värderas högt ringar in forskning som handlar om att det naturliga materialet är bra och värderas högt av både barn och förskollärare. Det andra temat; förskolläraren och det naturliga materialet presenterar forskning som handlar om hur förskollärare ser på det naturliga materialet. Avslutningsvis i det sista temat; barns fantasi och erfarenheter presenteras forskning som handlar om att barn tar med sig tidigare erfarenheter och använder sig av sin fantasi i utomhuslek med naturligt material.

2.1 Naturligt material värderas högt

Tidigare forskning lyfter fram att utemiljön är av stor betydelse för barns lek, lärande och utveckling om barn får tillgång till och möjlighet att samarbeta med naturen. Sker detta så kommer barns fantasi samt sociala relationer till andra människor att främjas (Dowdell, Grey & Malone, 2014). När människor befinner sig på en utegård med bra och varierat material så utvecklas det sociala hos individen. Har barn tillgång till detta material kommer det ständigt ske ett lärande genom deras lek med de olika materialen (Rönnlund, 2015). I en etnografisk studie genomförd av Änggård (2009) visar resultatet att lek ofta utformas och utvecklas beroende på de material som finns tillgängligt i utemiljön. Författaren skriver att barn hittar material som de senare för samman med sina kulturella erfarenheter och de skapar leksaker som i sin tur skapar lek. Detta behöver inte vara färdiga artefakter utan barnen kan skapa sin egen mening av naturliga material. Hon nämner även att det är det naturliga materialet så som pinnar och löv som barn använder mest i sin lek och inte de färdiga artefakterna såsom cyklar

och gungor med mera. Änggård förklarar även skillnaden på det naturliga materialet och artefakter. Det naturliga materialet har ingen bestämd betydelse för barn och de tolkar materialet utifrån sina erfarenheter. För att leken ska kunna fortsätta måste de förmedla sina tolkningar genom samspel med andra barn. Det färdiga materialet i form av artefakter har i sin tur en tydlig innebörd och en bestämd betydelse över hur människor ska använda artefakten. Enligt forskning värderas det naturliga materialet högt i barns utomhuslek (Nordahl och Einarsdottir, 2014; Szczepanski, 2013). I en studie utförd av Szczepanski (2013) visar resultatet av semi- strukturerade intervjuer att det naturliga materialet ses som ett meningsfullt komplement i lek och undervisning och att både barn och förskollärare ser positivt på det naturliga materialet.

2.2 Barns fantasi och tidigare erfarenheter

Förskolans utemiljö är en plats där det ofta föds diskussioner om material och dess mening och betydelse i leken. Barn berättar om sina egna resonemang kring vad materialen betyder för dem och på så vis delar de med sig av sina egna erfarenheter. Eftersom naturligt material går att tolka på olika vis så leder ofta barns lekar med naturligt material till låtsaslekar (Eriksson Bergström, 2013). Barn bearbetar sina erfarenheter i låtsasleken och i denna typ av lek utvecklas barns sociala kompetens. Barn har med sig olika erfarenheter in i leken och ser på så vis olika handlingserbjudanden i ett material och detta diskuteras mellan barnen (Li, Hestenes, Wang, 2014). Lekar som ofta föds i en utomhusmiljö är roll och låtsaslekar där barn använder sin fantasi och kreativitet för att leka dessa lekar (Änggård, 2009). Genom att befinna sig i utemiljön ökar även samarbetet samt delaktigheten mellan barn (Fägerstam, 2012). Utemiljön ska enligt Jörgenssen (2014) ses som en plats där barn kan få erfarenheter, där de kan reflektera samt en plats där det sker ett lärande. Det är även en plats där barn skapar erfarenheter som de kan dela samt en plats som är meningsfull för dem. Lindqvists (2010) resultat i en observationsstudie visar att det kulturella sammanhanget har betydelse för hur barn intresserar sig för olika material i sin lek. Resultatet visar även att ett nytt objekt för sig själv ofta inte är intressant för barnen förrän det förs in i en berättelse eftersom detta ger materialet ett sammanhang samt en mening för barnen. I en etnografisk studie genomförd av Änggård (2009) visar resultatet att barn ofta återskapar familjelekar som rollekar utomhus. De använder sig av naturmaterial för att återskapa erfarenheter där omsorg och vanliga vardagssituationer ofta dyker upp. Barn ger det naturliga materialet olika kulturella

betydelser. De använder sig av fantasin och omvandlar det naturliga materialet till något som passar bra in i leken utifrån de erfarenheter som de redan har.

2.3 Förskolläraren och materialet

I en studie genomförd av McClintic och Petty (2015) visar resultatet att lärare och förskollärare har minimal kunskap kring utemiljöns betydelse för barns lek och utveckling. Förskollärare ser sin roll som någon som ska övervaka och hålla ställningarna på utegården och de saknar även motivation till att förändra samt förbättra miljön så att barns utomhuslek kan främjas. Detta innebär att miljön utomhus sällan förändras eller förbättras (McClintic och Petty, 2015). Engdahls (2014) resultat i en etnografisk studie visar i sin tur att mångfalden av material är viktig i utemiljön. Barn upplever olika handlingserbudanden och det är därför viktigt att det finns olika erbjudanden för barn att välja mellan. Resultatet visar även att vuxnas regler kan sätta stopp för barns delaktighet i utemiljön. Detta är något som Rönnlund (2015) håller med om och resultatet i hennes intervjustudie visar att vuxnas normer och regler om hur material ska användas lätt sätter stopp för barns lek. Vuxna människor har normer om hur leksaker kan lekas med och att material kan lekas med på "fel" sätt. Dowdell, Grey and Malone (2011) tar i sin forskning upp vikten om att befinna sig utomhus och att vi människor mår bra av detta. Trots detta så minskar vår tillgång till en bra utemiljö med material som skapar mening. Om förskollärare organiserar en utemiljö med material som skapar medierade handlingar (Lindqvist, 1999) så kommer detta enligt Dowdell, Grey and Malone (2011) främja barns fantasi och sociala interaktion.

I en studie genomförd av Kernan och Devin (2010) visar resultatet att förskollärare utifrån barns erfarenheter ska organisera en miljö där de har tillgång till bra redskap för att utveckla lärande genom lek. Förskollärarna måste förstå vikten av utomhusmiljön för barns lärande och utveckling. I en observationsstudie genomförd av Engdahl (2006) visar resultatet att bristen på kunskap samt intresse för hur en utemiljö ska organiseras kan bero på stress samt att vuxna upplever att de inte har kontroll över vad som händer. Hon skriver även att det är på grund av detta som de allra flesta förskolebarn mestadels befinner sig inomhus. För att förskollärarna ska kunna stötta barn i deras lek krävs de att dem går in och möter barnen i den värld där de befinner sig just i den stunden. Barn har olika verkligheter, olika erfarenheter och hittar mening i olika situationer och material. I en öppen fenomen-hermeneutisk studie genomförd av Rønning Sanderud Pedersen Gurholt (2014) visar resultatet att utemiljön är en plats för

barn där de lär av sig själva och av varandra genom att leka nyfikna lekar och genom att de är nyfikna i sina lekar. Barn försöker finna mening i sitt liv som de enbart kan få genom att leka dessa nyfikna lekar, de vill till exempel utforska nya material och prova sig fram i sina lekar.

2.4 Sammanfattning av tidigare forskning

Forskning visar att naturliga material värderas högt av både barn och förskollärare samt att materialet har olika handlingserbjudande. Detta leder till att diskussioner och samtal uppstår och barnen delar olika erfarenheter med varandra. Barn ser olika mening med ett material och det är därför viktigt med ett stort utbud av olika material i utemiljön. Naturliga material har fler handlingserbjudanden än vad färdiga artefakter har. Utegården är en plats där barn lär sig av sig själva och av andra barn samt att delaktigheten och samarbetet mellan dem ökar. Rollekar och fantasilekar är exempel på lek som barn ofta leker när de befinner sig utomhus. Barn är fulla med kreativitet och fantasi och de använder sig av detta för att skapa nya leksaker av material som finns i naturen. Vuxna individer har ofta regler och normer som sätter stopp och avbryter barns lek och vi vuxna har ett litet intresse för barns utemiljö och dess material. Olika forskare för fram resonemang om hur en bra förskollärare ska vara och förskollärarna ska se till att det finns ett brett utbud av material samt att de ska bemöta barnen där de befinner sig och organisera miljön utifrån deras intresse.

3. Teori

I denna studie används ett sociokulturellt perspektiv där lärandet sker i sociala sammanhang, en social miljö i interaktion mellan individer och kulturella aspekter. Människor är kreativa och fantasifulla och inhämtar kunskap genom stöttning av andra individer, olika artefakter, handling och medierad handling (Vygotskij, 1995). Dessa begrepp kommer vi förklara mer ingående längre ner i arbetet.

Lindqvist (1999) skriver att förskollärare enligt Vygotskij ska vara en person som organiserar miljön men som även är en del av denna miljö. Barn ska kunna prova sig fram i miljön och förskolläraren ska organisera denna miljö för barnen. Miljön ska kunna förändras och artefakter och material ska variera, detta bland annat eftersom alla barn skapar mening på olika vis med olika material och redskap. För att barn ska kunna skapa mening i sin lek krävs det att verksamheten är uppbyggt utifrån vad barn frågar efter. Människans kropp tillsammans med miljön skapar enligt Vygotskij ett oändligt lärande. Genom att utföra förändringar i

miljön kan läraren "uppfostra" barnet. Förändras miljön så kommer även personerna som befinner sig i miljön att förändra sitt handlande. Vi människor skapar kunskap genom mediering och utvecklas genom stöttande handlingar från andra individer (Lindqvist, 1999).

3.1 Kreativitet och fantasi

Vygotskij (1995) skriver att människan anpassar sig till sin omgivning och omvärld genom att använda sina tidigare erfarenheter. Genom att bearbeta dessa tidigare erfarenheter skapar den kreativa människan nya lärdomar. Människan är en kreativ individ som har en kreativ aktivitet och detta finns redan i tidig ålder i form av barns lek. Barn använder sig av sin fantasi för att skapa lek och leken består ofta av en bearbetning av det som de tidigare upplevt. Samtidigt blandar barn tidigare erfarenheter med egna behov och intresse och på så vis skapas nya situationer och erfarenheter och på så vis utvecklas både leken och barnen. Det material och artefakter som barn använder i sin lek kan förändras genom barns fantasi och bli till något nytt. En människa kan genom sin fantasi skapa nya nivåer genom att använda sig av de redskap och material som redan finns i vår verklighet och kombinerar dessa med varandra för att sedan kombinera detta med egna fantasier. Enligt Vygotskij består den omgivande miljön av olika villkor som är av betydelse för vår fantasi.

Bodrova (2008) tar upp Vygotskijs syn på barns lek. Barn använder sig av fantasi i sin lek och låtsaslek är en vanlig lek i förskoleåldern. Barn använder sin fantasi och lever ut sin fantasi genom olika roller och följer regler som bestäms av dessa roller. Bodrovans tolkning av Vygotskij är även att barn ska umgås i blandade åldrar eftersom yngre barn kan imitera och ta efter de äldre barnens lek och på så vis utvecklas. I dagens samhälle är ofta förskola och skola åldersuppdelat och därmed läggs all stöttning på lärarna. Eftersom barn använder sig av naturliga material i sin lek och att fantasi och kreativitet är en viktig del av barns lek har dessa begrepp relevans för studien.

3.2 Handling

Handling är ytterligare ett relevant begrepp som används i den här studien. I en utemiljö kan handlingar innebära, att delta i en aktivitet eller i en lek i samspel med andra individer eller enskilt. Med detta menas att handling kan ske både i grupp eller av ett enskilt barn och har betydelse av både mental och fysisk karaktär (Wertsch, 1985). Enligt Wertsch (1998) förstås handling med utgångspunkt från social miljö eller bakgrund där de individer som deltar

bestämmer passande medel som används. Detta kan vara användbara tankar kring mål eller roller i en handling. Enligt Lindqvist (1999) tolkning av Vygotskij är handling och språk sammanflätade i varandra. Han skriver även att människans medvetande har en betydande roll för hur människan utvecklar sitt beteende. Vygotskij menar även att vårt handlande sker i relation till hur miljön runt omkring oss ser ut. Ändras vår miljö och materialet som finns i miljön så kommer även våra handlingar att förändras (Lindqvist, 1999). Vi har valt att fokusera på begreppet handling för att lättare kunna förstå och beskriva begreppet medierad handling.

3.3 Medierad handling

Mediering är ett centralt begrepp inom sociokulturellt perspektiv med utgångspunkt i språk och kommunikation, vilket möjliggör ett lärande i omgivningen eller miljön (Vygotskij, 1995). Detta kan i sin tur skapa ett samspel mellan människor i olika aktiviteter som exempelvis i förskolans utemiljö. Medierande handling är när lärande sker genom aktörer och verktyg. Det innebär att lärandet sker i relation till verktyget där själva kunskapen finns mellan aktören och verktyget (Wertsch, 1998). Säljö (2000) beskriver mediering som att vi människor tar hjälp av olika artefakter och olika material för att förstå vår omgivning eller den miljö vi vistas i. Lindqvist (1999) skriver att Vygotskij menar att kunskap medieras när vi lär oss. Han skriver även att människans handlingar utvecklas av den sociala miljön. Det vi har omkring oss, den sociala omgivande miljön är något som är av betydelse för hur vi handlar och vad vi ser för handlingserbjudanden i material med mera. Människans tidigare erfarenheter påverkar hur vi ser på olika verktyg eller olika material och vilka handlingar dessa medierar. Omgivningen som vi befinner oss i har även den betydelse för vad ett material medierar till för handling. (Wertsch, 1998). I en miljö kan till exempel ett träd mediera handlingen att klättra medan i en annan kan det mediera handlingen att springa runt det. Vi kommer genom användandet av detta begrepp bland annat kunna analysera varför ett material medierar en viss handling. Detta begrepp kan vara till nytta i vår analys eftersom vi vill se vilka medierade handlingar de olika materialen skapar. Vad väljer barnen att genomföra för medierade handlingar när de befinner sig utomhus med ett naturligt material.

3.4 Stöttning

Inom ett sociokulturellt perspektiv nämns ett begrepp som kallas för stöttning. Betydelsen av detta begrepp är att individen tar till sig kunskap av en mer kunnig individ för att möjliggöra ett problem eller en uppgift för att komma vidare i sin inlärningsprocess. Med detta menas att individen får stöttning och struktur på vad, hur eller varför något ska utföras och tanken är att individen vid ett senare tillfälle ska kunna lösa problemet eller uppgiften själv. Denna stöttning kan både komma från en vuxen men även från en kompis som har mer kunskap om problemet eller uppgiften och kan på så vis stötta sin kompis (Lindqvist, 1999). När barn hamnar i nya situationer och ska skapa ny kunskap kan de behöva stöttning från andra individer. Barn är i början beroende av detta stöd men när de sedan blir mer självständiga så kan stödet försvinna successivt (Wood, Bruner och Ross 1976). Användandet av detta begrepp kan synliggöra om det sker några stöttande handlingar vid användandet av naturliga material.

3.5 Sociokulturella redskap

Inom ett sociokulturellt perspektiv analyseras både sociala och kulturella perspektiv och ett viktigt begrepp kallas för "redskap" (Säljö, 2010). Dock menar Säljö att dessa begrepp är omöjligt att hålla isär eftersom de delvis överlappar varandra. Enligt Lindqvist (1999) beskriver Vygotskij att redskap antingen är intellektuella (språkliga) eller materiella redskap som människan analyserar för att försöka förstå mänskligt lärande. Både språkliga och materiella redskap är produkter av människor och meningen med dessa är att de värderas lika högt. I studien kan vi genom barns språk lättare förstå de handlingar som de väljer att genomföra. Det är därför viktigt för vår studie att vi lyssnar på hur barn kommunicerar både med varandra och med det naturliga materialet. Sociokulturella redskap och verktyg symboliseras av mänskliga handlingar. Människor har använt sig av naturen och av naturen gör människan en omvandling och en produktion som blir till ett verktyg (Vygotskij, 1978). I vårt arbete fokuseras det bland annat på hur barn samtalar genom sitt språk och för att analysera vårt material så kan detta begrepp vara till hjälp för oss.

4. Metod

Ur ett sociokulturellt perspektiv utfördes en mikro- etnografisk studie (Bryman, 2011). Under fyra dagar befann vi oss i praktiken på två olika förskolor för att observera hur barn använder

sig av olika naturliga material i sin lek utomhus genom en mikro- etnografisk studie. Studiens resultat analyserades med hjälp av interaktionsanalys och studien har tagit hänsyn till vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer.

4.1 Urval

Studien genomfördes på två förskolor som var bekanta för oss sedan tidigare. Vi använde oss av ett urval som var lättillgängligt för oss, ett bekvämlighetsurval som är en form av icke-sannolikhetsurval (Bryman, 2011). På grund av detta fanns det en medvetenhet om att resultaten i studien inte kunde generaliseras. Dessa två förskolor som observationerna genomfördes på finns i Sverige. Den ena förskolan hade endast en avdelning och den andra hade fyra avdelningar. I studien medverkade totalt 22 barn och tre förskollärare. Av dessa 22 barn var tolv flickor och nio pojkar. Åldern på barnen i vår studie var 2-5 år.

4.2 Kvalitativ metod

I studien som genomfördes användes en kvalitativ metod genom att observera, filma och föra fältanteckningar. I studien användes mikro-etnoetnografi vilket innebär att forskare befinner sig ute på fältet och har fokus på ett specifikt tema. Temat i detta fall var syftet som var att vi ville bidra med kunskap om hur barn använder naturliga material i sin lek utomhus (Bryman, 2011). Eftersom studien endast pågick i ett par veckor så ansåg vi mikro-etnografi som mer passande än etnografi eftersom etnografi sträcker sig över en längre tid. Utifrån Bryman (2011) valde vi att använda oss av en öppen mikro-etnografi, vilket betyder att vi berättade för deltagarna att vi befann oss där som forskare. Detta val gjordes på grund av att det inte kändes etiskt rätt att inte berätta om anledningen till varför vi var där och vi ansåg det även svårt att föra fältanteckningar samt filma i dold mikro-etnografi. I studien användes observationer vilket motiveras med att det är en passande metod för det valda perspektiv samt för studiens syfte. Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud (2012) skriver att observation som metod kan vara bra när det handlar om yngre barn samt när det sker i sociala sammanhang. Eftersom studien skedde på förskolans utegård med mycket barn på samma plats och intresset låg på barns lek med olika material ansågs denna metod passande för studien. Vi valde även att vara det Bryman (2011) kallar för passiva observatörer. Detta innebar att vi i så liten mån som möjligt ville lägga oss i de situationer som observerades för att inte påverka resultatet

mer än nödvändigt. En medvetenhet finns om att det är svårt att vara helt passiva observatörer eftersom barn och förskollärare hela tiden påverkas av vår närvaro (Eidevald, 2015).

4.2.1 Observation som metod

I studien användes ostrukturerade observationer för att få reda på vilken betydelse utemiljöns material har för barns lek. Eftersom det i studien användes ostrukturerade observationer fanns inte något observationsschema att följa utan det skrevs ner så mycket som möjligt. Enligt Alvehus (2013) kan dock inte ens den bästa observatören få med allt. För att förbereda oss så gott det gick utgick vi från vem och vilka som observerades, vilken och vilka leksituationer samt hur vi skulle notera och vem av oss som skulle göra vad.

I observationerna fokuserades det på barns lek i utemiljön och det fördes löpande protokoll för att kunna använda det empiriska materialet i studiens analysdel. Vi valde i våra observationer att vara icke deltagande observatörer vilket enligt Bryman (2011) betyder att vi var passiva i våra observationer och ville inte påverka det som skedde med frågor och påståenden.

4.2.2 Videokamera som metod

I studien valde vi att använda oss av en filmkamera i form av två olika iPads. Vid första observationstillfället användes en iPad men det upptäcktes missar vid viktiga situationer. Det ansågs svårt att få med samtliga intressanta situationer med endast en iPad. Därav valdes det att ha var sin iPad vid de återstående tillfällena. Bjørndahl (2005) skriver genom att använda videoinspelningar sparas och förvaras det som skett så att materialet kan ses på nytt flera gånger. På detta vis kunde vi få syn på och fokusera på olika delar varje gång vi observerade materialet. Bjørndahl skriver även att det är lätt att missa viktiga delar vid observation utan videoinspelning eftersom hjärnan inte hinner registrera allt som händer. Enligt Eidevald (2015) används ofta videoobservationer som en metod när interaktioner mellan människor och människor samt interaktioner mellan människor och material ska analyseras. Eftersom studiens fokus låg på hur barn använde olika material i sin lek ansågs denna metod mest lämplig för studien. Författaren nämner även att videoobservationer kan ta längre tid än många andra metoder eftersom det ofta tar tid att få tillstånd, i vårt fall av föräldrar. För denna studie vägde det dock tyngst att kunna se på materialet flera gånger. Vår första tanke var att använda oss av ett stativ men enligt Eidevald (2015) kan det vara svårt att följa rörliga

situationer på detta vis. Eftersom vi befann oss i en utemiljö med stora ytor så sågs det lämpligt att hålla kameran i handen. Videodokumentationerna genomfördes med hjälp av iPads eftersom detta kändes som det mest naturliga och smidigaste valet. Under videoinspelningarna var vi dock medvetna om att vår och iPadens närvaro kunde påverka deltagarna och därmed resultatet, precis som Eidevald (2015) nämner. Det fanns även en medvetenhet om att vi endast får med det som är inom kamerans ramar och inte det som händer runt om. Detta kompletterades med hjälp av fältanteckningar.

4.2.3 Fältanteckningar som metod

I studien valdes det utifrån syftet och frågeställningarna att komplettera observationerna med fullständiga fältanteckningar (Bryman 2011). Detta för att kunna skriva ner detaljerad information med hjälp av penna och papper det som tänktes, sågs, hördes eller kändes just i det ögonblicket som observerades. Eftersom en människas minne inte kan komma ihåg alla intryck som sker så är det enligt Bryman bra att skriva ner sina intryck i form av fältanteckningar. Ibland lades pappret och pennan ner av observatörerna eftersom det kan göra människor medvetna om att de blir observerade när observatören går med penna och papper i handen hela dagen. Helheten skrevs ner av vad som sågs i situationerna och på så vis fick vi genom fältanteckningar med de som iPaden inte kunde få med. Observatörerna turades om att föra fältanteckningar och filma med iPaden.

4.4 Tillförlitlighet i studien

I detta avsnitt samtalades och diskuterades studiens vetenskaplighet utifrån Brymans (2011) fyra delkriterier; trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och möjligheten till att styrka och konfirmera i förhållande till en kvalitativ forskning. Detta för att redogöra hur tillförlitlig denna kvalitativa studie är.

För att säkerhetsställa studien användes de regler som finns för forskning (Bryman, 2011). Studien följde regler som framkom både i Bryman (2011) och från Högskolan i Halmstad vilket ökade trovärdigheten. Dessa regler innefattande bland annat vilka delar som ska finnas med i ett examensarbete samt de etiska riktlinjer som finns för forskning. För att göra denna kvalitativa forskning trovärdig har vi använt oss av en teknik som kallas för triangulering, vilket innebär att vi bland annat har använt oss av olika metoder i sociala sammanhang som i detta fall förskolans utemiljö (Bryman, 2011). I denna studie medverkade fler än en

observatör, studien utfördes på flera förskolor och i studien användes flera olika begrepp för att förstå resultatet.

För att styrka studiens överförbarhet har vi använt oss av resultatet som studien fick fram av vilken betydelse utemiljöns material har för barns lek. Enligt Bryman (2011) handlar överförbarhet om resultatet i studien går att föra över till andra miljöer eller situationer. Eftersom vi valt att använda oss av ett bekvämlighetsurval så är vi medvetna om att studiens resultat inte går att generalisera. Detta utifrån att Bryman (2011) menar att vi inte visste vad det är för människor som förekommer i vårt urval. Studien har endast genomförts på två olika förskolor vid ett fåtal tillfällen vilket gör det svårt för oss att generalisera vårt resultat. Hade studien genomförts på fler platser och under en längre tid så hade resultatet kunnat bli ett annat. Studiens resultat kan inte svara på om det är exakt så det ser ut i till exempel hela världen eller hela Sverige. För att kunna öka överförbarheten i studien hade vi kunnat välja att observera på fler förskolor samt på utspridda platser över landet och även under en längre tid.

För att stärka studiens pålitlighet så användes en pilotstudie i form av provanalyser (Bryman, 2011). Vi valde ut delar av studiens resultat som sedan analyserades med hjälp av olika analysmetoder. Detta för att komma fram till den analysmetod som passade bäst för denna studie. Bryman (2011) nämner att pilotstudier stärker en studies pålitlighet. I studien valde vi att genomföra provanalyser för att testa på analysmetoden. Efter observationerna valdes avsnitt ut för provanalyser, detta för att reda på om tillvägagångssättet i analysen var rätt för studiens fokus.

Bryman (2011) nämner att möjlighet att styrka och konfirmera handlar om att forskaren inte medvetet låtit sina egna värderingar påverkat studiens och dess resultat. Som observatörer har vi handlat och agerat i god tro och vi har inte medvetet påverkat genomförandet, slutsatserna eller resultatet.

4.5 Forskningsetiska principer

Studien följde strikt vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer vilka är följande: informationskravet, konfidentialitetskravet, nyttjandekravet och samtyckeskravet (Johansson och Karlsson, 2013).

För att informera förskolorna samt vårdnadshavarna skickades det ut informationsbrev där det stod beskrivet hur studien skulle genomföras. Vi befann oss även på förskolorna för att

muntligt kunna berätta och svara på frågor. Eftersom deltagarna var under 18 år behövdes ett godkännande av vårdnadshavaren, detta samtycke fick vi genom en underskrift på informationsbrevet (se bilaga). I detta brev gjordes det tydligt att studien tog hänsyn till både konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. I studien användes fingerade namn genom hela arbetet och ingen obehörig kan identifiera deltagarna. Det resultat som studien fått in kommer endast användas i examensarbetet. Eidevald (2015) skriver att det kan vara problematiskt att genomföra en videoobservation på en utegård, vilket har gjorts i denna studie. Detta eftersom skolgården är en offentlig plats och det kan betyda att där kan komma andra människor in i bilden än de som har gett sitt godkännande för medverkan. Materialet har förvarats på en säker plats så att inga obehöriga kan komma åt det och vi vill dock påpeka att materialet kommer förstöras när uppsatsen är godkänd. I delar av filmsekvenserna kom barn som ej fått godkännande till att medverka i studien med. Detta hanterades genom att radera eller bortse från den sekvensen där vi inte hann sluta filma. Det hanterades även genom att slutet av filmen där personen som inte fick medverka kom med klipptes bort.

4.6 Bearbetning av materialet

För att bearbeta studien användes abduktion vilket menas att vi arbetade med empiri och teori fram och tillbaka (Alvehus, 2013). Vi arbetade med teorin för att sedan gå tillbaka till empirin för att förstå och få syn på nya aspekter. Det är av betydelse att inte för tidigt bestämma sig för vilka tematiseringar som skulle användas utan tvärtom så är det viktigt att vända och vrida på materialet (Alvehus 2013). Studiens syfte och frågeställningar växte successivt fram under arbetets gång.

När materialet analyserades så studerades filmerna ett flertal gånger utan något specifikt fokus för att kunna se helheten. Därefter valde vi att lägga fokus på olika delar i filmen för att se på händelserna och handlingarna på olika sätt för att finna olika framträdande mönster. Först valde vi att studera filmerna utan ljud för att endast fokusera på det synliga i filmen som till exempel kroppsspråk och ansiktsuttryck. Detta transkriberades därefter noggrant ner till en text av vad vi såg. Därefter valde vi att endast lyssna till ljudet för att endast fokusera på det som sades och bortse från det som syntes som även detta transkriberades noggrant till en text av vad som hördes. Slutligen sammanfördes både ljud och bild för att återigen kunna se helheten. Filmerna studerades enskilt av observatörerna för att på så vis få syn på olika mönster. När vi sedan diskuterade det som setts och studerade transkriptionerna kom vi fram

till olika framträdande mönster i form av handlingar som i sin tur skapade teman som vi sedan använde i vår analys.

4.7 Analyismetod

För att analysera och för att förstå studiens resultat har vi inspirerats av en analysmetod som heter interaktionsanalys. Jordan och Hendersen (1995) skriver att interaktionsanalys inte har någon tydlig inramning men alla handlingar uppkommer från det sociala mellan människor och mellan människor och miljö. Inom denna analysmetod är det bra att befinna sig ute på fältet och det är en metod som ofta används av etnografer. När forskare använder sig av interaktionsanalys så fokuseras det ofta på hur människor samspelar och interagerar med varandra och med artefakter samt hur kroppsspråket ser ut. När det ska genomföras en interaktionsanalys anses det vara bra att använda sig av filmkameran vid observationstillfället eller annan teknologisk utrustning, vilket vi med hjälp av iPads har gjort under våra observationer. Detta eftersom det blir lätt att gå tillbaka till materialet för att se det flera gånger. Vi ville kunna spola tillbaka ett flertal gånger för att kunna få syn på vilka olika medierade handlingar som sker och hur barnen tar in sina tidigare erfarenheter i lek med naturliga material. Eftersom studien genomförde en mikro-etnografi ansågs denna metod vara passande för studien (Jordan och Hendersson, 1995).

5. Resultat

I detta avsnitt kommer resultaten samt analyserna att presenteras. Detta görs genom att redovisa olika utdrag av resultatet som sedan analyseras. Resultatet analyseras utifrån det valda teoretiska perspektivet samt utifrån studiens frågeställningar; Vilka medierade handlingar skapas i barns utelek med naturliga material? Hur används tidigare erfarenheter i lek med naturligt material? Alla namn som nämns i resultatet är fiktiva namn eftersom studien inte ska kunna spåras till förskolan och enskilda individer. Studiens resultat har tre teman. Det första temat heter Vuxnas gränsdragande och handlar om att vuxnas normer och regler kan stoppa barns lek med det naturliga materialet utomhus. Det andra temat heter naturmaterialet inbjuder inte till lek och handlar om att barn ibland blir stillastående samt att de inte visar något intresse för det naturliga materialet. Det tredje teman heter barn är fantasifulla och kreativa och handlar om att barn använder sin fantasi och kreativitet när de utför handlingar med det naturliga materialet.

5.1 Vuxnas gränsdragande

Ett tydligt mönster i materialet är att förskollärare ofta går in och avbryter barns utomhuslek. I materialet syns tydliga mönster där förskollärare drar gränser av vad de anser är rätt eller fel. Förskollärarnas mönster i materialet är att tillrättavisa barnen med att berätta att naturliga material som exempelvis pinnar och sand är farliga att leka med. Ytterligare mönster i materialet är att förskollärare känner en viss rädsla för att barn kan skada sig av att använda naturliga material samt att det finns normer om hur det naturliga materialet ska brukas. Inom detta tema syns olika mönster och i resultatet presenteras de mest framträdande mönstren i det empiriska materialet. De mest framträdande mönstren är förskollärarnas regler som stoppar barns lek och att deras tidigare erfarenheter sätter stopp för barns lek.

5.1.1 Förskollärarnas regler stoppar leken

/.../Mats är ute på en cykeltur när det dyker upp en pinne framför honom. Han stannar och hoppar av sin cykel för att sedan ta upp pinnen som är cirka en meter lång. Han börjar leka med pinnen. "Jag svingar den som en ninja" säger Mats när förskolläraren Mia kommer gåendes mot honom. "Nej nej, här får vi ju inte leka med pinnar, det är ju en regel vi har här på förskolans gård" säger Mia. Mats suckar högt och lägger ner pinnen på marken igen./.../

I ovanstående exempel är det tydligt för Mats att pinnen medierar handlingen att stanna cykeln för att ta upp pinnen. Pinnen medierar även handlingen att svinga den som ett svärd samt att han har tidigare erfarenheter om hur en ninja leker med pinnar. Det är möjligt att anta att Mats har tidigare erfarenheter om hur en ninja enligt honom beter sig. Han har utifrån tidigare erfarenheter och med hjälp av sin fantasi förvandlat denna pinne till ett material som passar in i hans lek. Det är även rimligt att anta att pinnen enligt Mia medierar en helt annan handling än vad den gjorde för Mats, nämligen handlingen att gå fram till Mats och ge en tillsägning. "Det är ju en regel vi har på förskolans gård". Genom att Mia säger detta så kan vi se att det finns regler på förskolan om vilka material som barnen är tillåtna att leka med. Hon visar inget intresse på att ta reda på vad, hur eller varför Mats leker med pinnen. Mia handlade utifrån de regler hon och förskolan satt upp och inte utifrån barnets intresse. På detta vis avbryter förskolläraren Mats lek. Mats visar tydligt sin besvikelse genom att sucka högt men lägger ner pinnen eftersom han lyssnar på Mia.

5.1.2 Förskollärarnas tidigare erfarenheter sätter stopp för leken

/.../Karin sitter i sandlådan och leker att hon är en grävmaskin. Hon tar hjälp av sina händer och skvätter på så vis upp sanden så att där bildas ett hål. “Jag gräver med grävmaskin som pappa” säger Karin. Förskolläraren Sven står en bit bort och får syn på att Karin skvätter med sanden och småspringer bort till sandlådan. “Vi brukar ju gräva med spaden Karin” säger Sven med en bestämd röst samtidigt som han ger henne en spade./.../

I exemplet ovan syns det tydligt hur barns fantasi och kreativitet kommer till uttryck. Karin har tidigare erfarenheter som hon med hjälp av sin fantasi och kreativitet gör till en lek. Dessa erfarenheter kan vi ta till oss när hon berättar om att hennes pappa brukar gräva med en grävmaskin. Karin har genom fantasin lyckats skapa en egen grävskopa i form av sina händer och hon gräver i sanden med dessa. Det är här tydligt att sanden medierar handlingen att Karin ska börja gräva med sina händer. När sedan sanden skvätter upp ur gropen och förskolläraren Sven ser detta så ser han ut att få bråttom. Han visar ett stressat kroppsspråk genom att småspringa bort till sandlådan. När han sedan berättar att man brukar gräva med en spade så kan vi anta att han har tidigare erfarenheter över hur vi människor ska gräva en grop. Enligt Sven är det med en spade som människor gräver med och inte med händerna. Enligt Sven medierar inte händerna att vi ska gräva med dem men det gör dem enligt Karin. Sven berättar för Karin att hennes handling är felaktig genom att både säga att “Vi brukar ju gräva med spaden Karin” och genom att ta en spade och räcka den till henne. Ett sätt att förstå denna handling är att spaden enligt Sven medierar handlingen att gräva och att spaden är det “rätta” verktyget att använda i denna situation. Han uttrycker även Karins felaktiga handlande genom att ändra sitt röstläge.

5.2 Naturmaterialet inbjuder inte till lek

I studiens material har vi vid olika tillfälle sett en utemiljö där barnen har ett stort utbud av naturligt material men barnen blir ändå stillastående och de vet inte vad de ska göra. Förskollärare har tagit tillvara det naturliga materialet och organiserat en utemiljö på förskolan som inbjuder till lek med naturligt material i form av pinnar, löv och träklossar. Ett mönster är dock att barnen tröttnar snabbt och återgår till att leka med färdiga artefakter. Barnen befinner sig på en plats där det finns träd, löv på marken, pinnar, stenar med mera som de kan ta in i sin lek. Vid upprepade tillfälle väljer barnen färdiga artefakter framför det

naturliga materialet vilket vi ser som ett mönster. För att redovisa detta tema i resultatet väljer vi att redovisa de mönster som är mest framträdande. Det första mönstret är att när barnen befinner sig kring löv, träd, pinnar med mera och utan några artefakter runt omkring så är det ofta som de saknar intresse för det naturliga materialet och blir stillastående. Det andra mönstret är när ett barn var intresserad men vännerna fick honom att komma tillbaka till de färdiga artefakterna och det naturliga materialet glömdes bort.

5.2.1 Löv, träd och pinnar och barnen vet inte vad de ska göra

/.../Tre barn, Love, Stina och Lisa promenerar tillsammans med en förskollärare som heter Magda. De promenerar tillsammans i förskolans lilla skog där det ligger fullt med löv på marken och träd runt omkring dem. Barnen följer tätt efter förskolläraren som samtidigt ställer öppna frågor. Förskolläraren Magda stannar vid en liten koja som är uppbyggd av ett flertal halvmeters långa träpinnar. ”Vad är detta för något?” säger Magda. ”En koja” svarar Love och suckar samtidigt som han tittar åt ett annat håll. Love, Stina och Lisa står kvar stilla och tittar på Magda./.../

I exemplet ovan syns det att Love, Stina och Lisa är avvaktande och förskolläraren Magda försöker ställa öppna frågor för att leda barnen till lek. Barnen går hela tiden efter Magda och vi kan anta att de inte är intresserade av de material som förskolläraren och förskolans utemiljö erbjuder på denna plats eftersom de är stillastående och avvaktande. Det är rimligt att anta att förskolläraren ställer öppna frågor för att få igång ett samtal mellan barnen men hon lyckas inte med detta. Hon försöker istället leda barnen bort till en koja för att se om barnen vill leka där. Även vid kojans ställer hon öppna frågor som ”Vad är detta för något?” För att även här försöka få igång ett samtal. I denna situation får hon ett svar av Love. Love svarar samtidigt som han suckar och vi kan i detta fall anta att Love inte är intresserad av att leka vid kojans. Detta förstärks sedan av att Love vänder sin blick åt ett annat håll än var Magda och kojans är. Utifrån detta kan vi dra en slutsats om att barnen inte var intresserade av att utföra handlingar med hjälp av det naturliga materialet. Barnen såg inga intressanta handlingserbjudande i det material som fanns på denna plats.

5.2.2 Valet mellan artefakten cykeln och det naturliga materialet

/.../Två pojkar, Alex och Otto sitter tillsammans på en cykel och pojken Neo sitter på en egen cykel. Vi hör hur de tre pojkarna samtalar om något. Otto går bort till fyra träbitar som ligger bredvid cyklarna medan Alex och Neo sitter kvar på sina cyklar. "Dessa ska stoppa tjuvarna" säger han samtidigt som han lägger dem på vägen där de ska cykla. "Kom nu, kom nuuu" utbrister Alex som sitter kvar på cykeln med ett nedstämd tonläge på sin röst. Otto går bort till cykeln och Neo, Alex och Otto cyklar iväg åt ett helt annat håll än de där träbitarna låg./.../

I exemplet ovan syns det att Neo, Alex och Otto samtalar om något när Otto får syn på fyra träbitar som han blir intresserad av. Det är tydligt att träklossarna medierar handlingen att kliva av cykeln och gå fram till träbitarna. Hans handlingar tyder på att han vill försöka få in dessa i leken med hjälp av sin fantasi och kreativitet när han säger "Dessa ska stoppa tjuvarna" och lägger ut träbitarna på vägen. Neo och Alex däremot kan vi anta inte är intresserade av de material som Otto försöker få in i leken. Detta syns genom att Neo och Alex sitter kvar på sina cyklar istället för att gå till träbitarna. Vi kan även tolka att Neo och Alex inte är intresserade utifrån Alex ord och tonläge när han säger "Kom nu, kom nuu". Utifrån tonläget på Alex röst kan det antas att han vill att Otto ska avbryta leken med träbitarna och komma tillbaka till cyklarna. Det är rimligt att anta att Alex och Neo inte ser några handlingserbjudande i träbitarna. När Otto inte får med sig Neo och Alex så går han tillbaka till cyklarna. De cyklar därefter iväg åt andra hållet och leken med det naturliga materialet försvinner och barnen återgår till leken med artefakten cykeln. Utifrån detta kan vi dra en slutsats om att Otto såg en mening i leken med det naturliga materialet och de andra barnen Alex och Neo såg mening i artefakten cykeln och visade inget intresse för det naturliga materialet. Detta ledde till att även Ottos intresse försvann från det naturliga materialet.

5.3 Barn är fantasifulla och kreativa med det naturliga materialet

I materialet syns det hur barn använder sin fantasi och kreativitet i leken. De tar in det naturliga materialet i sin lek och kan sedan omvandla materialet till något helt annat. Till exempel så kan ett löv bli en fjäril, en pinne bli till en kikare och sand och jord blir till mat. Barn kopplar samman sina tidigare erfarenheter, fantasin och sin kreativitet med det naturliga materialet som på så sätt skapar olika leksituationer. Det naturliga materialet går att tolka på många vis och inbjuder till olika medierade handlingar. Utifrån det resultat som samlats in

syns det att barn använder det naturliga materialet på helt olika vis. Vi väljer här att redovisa tre av de mest tydliga mönster som syns i materialet. Det första mönstret är döpt till: träd medierar olika handlingar. Det andra är döpt till: det naturliga materialet blir till verktyg med hjälp av fantasin. Det tredje och sista mönstret som presenteras är döpt till: fantasi och imitation i leken.

5.3.1 Ett träd medierar olika handlingar

./.../Två pojkar som heter Leo och Frans klättrar i varsitt träd som finns i en trädunge på förskolans utegård. “Där kör en polisbil” säger Leo och tittar på Frans som svarar “min polisbil” samtidigt som han pekar på grenen han sitter på. Pojkarna klättrar en stund och samtalar om sina polisbilar och låtsas att träden är deras egna polisbilar. Därefter klättrar de ytterligare en halvmeter högre upp. “Akta så du inte trillar ner och slår dig” säger Leo till Frans som klättrat lite högre. I Frans träd sticker det ut en avsågad gren. “Det här är min kikare” säger Frans samtidigt som han kisar med ögonen och tar tag i den avsågade grenen. “Vi är pirater” svarar Leo. “JAAA skepp och hoj” säger Frans./.../

Träden i exemplet ovan skapar olika medierade handlingar för Leo och Frans som på så vis skapar olika fantasilekar. Det börjar med att pojkarna ser en polisbil som kör förbi förskolans utegård, detta kan vi se genom att Leo säger “Där kör en polisbil”. Efter att polisbilen kört förbi så förvandlar pojkarna sina träd till polisbilar eftersom de bland annat säger “min polisbil” och pekar på trädet. De handlar utifrån det som de precis upplevt, alltså sina tidigare erfarenheter. Vi kan utifrån detta anta att Leo och Frans använder sin fantasi och kreativitet för att förvandla trädet till något som intresserar dem. När pojkarna klättrar högre upp i träden så säger Leo “Akta så du inte trillar och slår dig”. Vi kan utifrån detta se att Leo är orolig för att någon ska trilla och slå sig. När de klättrar vidare så får Frans syn på den avsågade grenen som för honom medierar en handling i form av att han ska använda grenen som en kikare. Även här används fantasi och kreativitet för att omvandla ett naturligt material till något nytt. Det är även rimligt att anta att Frans tidigare har använt sig av en kikare eftersom han använder grenen som en kikare precis som vi människor brukar göra. Vi kan vidare anta att de sett pirater använda en kikare eftersom det skapas en rollek där pojkarna blir till pirater. Piraterna kikar i kikaren och säger “skepp och hoj”. Vi kan utifrån detta resultat konstatera att

pojkar delar intresse för de lekar som de skapade och de får ett bra samspel och samtal som flyter på bra i leken med det naturliga materialet.

5.3.2 Det naturliga materialet blir till verktyg med hjälp av fantasin

/.../En pojke som heter Olle tar upp en träbit och börjar hamra på ett litet hus som finns på gården. ”Jag snickra, hugga här” säger Olle när han för träbiten upp och ner. Han låtsas att träbiten är ett verktyg och förskolläraren Arne frågar vad det är för verktyg. Olle berättar att det är en hammare. Han tar i samma sekund upp en annan träbit ”Jag bygga och såga” säger han samtidigt som han för träbiten fram och tillbaka mot huset. En flicka som heter Lova kommer fram och vill vara med i leken och Olle berättar vad han gör. Lova berättar att hennes pappa brukar borra med en bormaskin. Olle skiner upp och hämtar ytterligare en träbit, ”vill du borra?” frågar Olle och sträcker träbiten till Lova./.../

Olle för i exemplet ovan in ett intresse som han har i sin lek. Detta gör han genom att omvandla det naturliga materialet i form av träbitar till olika verktyg. Detta kan vi se genom att Olle både illustrerar hur verktyget används samt att han berättar vad det är för ett verktyg för förskolläraren. Utbudet av det naturliga materialet är stort när en specifik träbit blir ett specifikt verktyg. En träbit blir en hammare, en träbit blir en såg och en träbit blir en bormaskin. De olika träbitarna medierar till att utföra olika handlingar. Träbiten som blir en hammare medierar handlingen att föra träbiten upp och ner mot huset medan träbiten som blir till en såg medierar handlingen att föra träbiten fram och tillbaka mot huset. Lova får syn på Olles lek och det är rimligt att anta att hon väljer att gå med i leken eftersom hon har tidigare erfarenheter kring detta eftersom hon berättar att hennes pappa brukar borra med en bormaskin. När Lovas tidigare erfarenheter delas med Olles och tvärt om så skapar de tillsammans fler verktyg av det naturliga materialet som får sin roll i leken. Det är inte det naturliga materialet i sig som verkar intressant utan det blir intressant när det förs in i ett sammanhang som barnen känner igen. Detta görs genom att Lova och Olle för samman erfarenheter med fantasin och kreativiteten och det skapas en lek som vi utifrån detta kan anta att de finner mening i.

5.3.3 Fantasi och imitation i leken

/.../Linnea och Thea står i trädunge med löv på marken där det finns ett litet träbord i mitten. Flickorna börjar sedan plocka upp löv från marken som de lägger på bordet. ”Vi ska laga mat” säger Thea. Leken fortsätter och Linnea berättar att de ska göra korv och pasta eftersom de brukade äta det. De hjälper varandra med att ta upp löv och Thea som är 2 år yngre än Linnea följer efter henne och imiterar det Linnea gör. ”En...” säger Thea och stannar upp. ”En, två, tre, fyra, fem” fortsätter Linnea med en långsam röst samtidigt som hon tittar på Thea som tyst härmar efter henne. ”En, två, tre, fyra, fem” säger Thea med ett stort leende./.../

Linnea och Thea använder i exemplet ovan det naturliga material som finns tillgängligt i utemiljön och skapar en leksituation av detta. Flickorna använder sin fantasi och kreativitet och vi kan utifrån resultatet se att löven blir till mat. Det är även rimligt att anta att leken skapas utifrån deras tidigare erfarenheter eftersom Linnea och Thea laga mat som är en vardaglig situation. Det sker ett samspel mellan flickorna som hjälper varandra att lyfta upp löven på bordet och Thea studerar vad Linnea gör och även imiterar hennes rörelser. Thea som är 2 år yngre än Linnea försöker räkna löven som de lägger upp bordet men Thea stannar upp efter siffran ett. Vi kan anta att Thea inte kan räkna längre än till ett på egen hand. Vårt antagande stärks sedan av att Thea lyssnar och tittar på Linnea när hon långsamt räknar från siffran ett till fem. Linnea utför en stöttande handling för att hjälpa Thea med sitt räknande. Därefter provar Thea återigen att räkna på egen hand. ”En, två, tre, fyra, fem” räknar Thea till och vi kan utifrån hennes stora leende se att hon blir nöjd av att hon klarat av att räkna. Vi kan dra slutsatsen att Linnea har en större kunskap kring att räkna än vad Thea har. Linnea utför en stöttande handling där de räknar tillsammans. Därefter såg vi hur Thea på egen hand klarade av uppgiften.

5.4 Sammanfattning av resultat

Studiens resultat visar att barn använder sin fantasi i lek med det naturliga materialet. De använder sig av tidigare erfarenheter och för samman dessa med sin fantasi och på så vis kan naturliga material omvandlas till något nytt. Barn skapar lek av det som de tidigare varit med om och vi ser att det naturliga materialet är tolkningsbart. En pinne kan bli till ett svärd eller en träbit till en såg och så vidare. Barn leker gärna rollekar av vardagliga situationer, som att laga mat eller snickra med olika verktyg. De använder sig alltså av tidigare erfarenheter för att

skapa lek med det naturliga materialet. Resultatet visade även att barn gärna lekte tillsammans med och samspelade med andra barn i sina lekar med naturliga material. Det naturliga materialet skapar medierade handlingar som inspireras från det som de tidigare upplevt i sitt liv.

Något som även visar sig i studiens resultat är att barn gärna använder naturligt material på ett annat vis än vad de vuxna gör. Vuxnas regler och tidigare erfarenheter om hur ett material ska användas sätter stopp för den lek som barnen leker. De vuxna väljer att ta bort de material som barnet leker med och på så vis kan inte leken fortsätta. Det syntes även ett mönster om att det naturliga materialet inte alltid medierar till en handling. Barnen blev ibland stillastående och de verkade inte alltid intresserade av det naturliga material som fanns på utegården. Det naturliga materialet var inte alltid förstahandsvalet av material vid lek utomhus.

6. Diskussion

I detta avsnitt diskuteras studiens resultat i relation till ett sociokulturellt perspektiv och relevant forskning. Diskussionen delas in i fyra olika teman. Det första temat handlar om att regler och normer kan sätta stopp för barns lek. Det andra temat handlar om att det naturliga materialet inte alltid är ett bra och intressant material. Det tredje temat handlar om att barn imiterar varandra i sin lek med utomhusmaterial. Avslutningsvis diskuteras det i sista temat om hur tidigare erfarenheter används i barns utomhuslek.

6.1 Regler och normer kan sätta stopp för barns lek

I första temats resultat syns det hur förskolläraren Mia tillrättavisar pojken Mats istället för att ge honom ett annat erbjudande. Förskollärare ska finnas till för att organisera utemiljön och införa meningsfulla redskap som barn kan använda i sin lek (Lindqvist, 1999). Å ena sidan om Mia hade infört ett annat material som hon ansåg mindre farligt att leka med så hade leken fått möjlighet att fortskrida och inte upphöra. Men å andra sidan valde Mia att ta materialet från Mats i leken och utan materialet såg Mats inget intresse i leken eftersom han väljer att inte leka vidare. Precis som både Rönnlund (2015) och Engdahl (2014) skriver så stoppas barns lek ofta av vuxnas regler och normer. Vuxna människor har ofta regler om hur eller vad barn ska leka med i sina lekar och anser förskolläraren att materialet leks med på ”fel sätt” så stoppas oftast leken på grund av att materialet tas bort av den vuxne. Som studien tidigare tog

upp så har forskning visat att förskollärare och lärare har en liten kunskap kring vikten av utemiljöns betydelse för barns utveckling och lärande (Mårtensson, 2004). Förskollärarens roll var att hålla ordning och att övervaka vad som hände på utegården (McClintic och Petty, 2015). Förskolläraren Mia brydde sig inte om att leken stoppades när hon gav sin tillsägning om att Mats lekte med pinnen utan tänkte bara på att det skulle vara ordning på utegården. Om Mia sett sig själv som en organisatör så hade leken kunnat fortsättas med nya meningsfulla naturliga material. Mats såg däremot andra handlingserbjudande i de naturliga materialen än vad förskolläraren Mia såg. Eftersom Mia inte kunde se leken utifrån barnets perspektiv utan hon såg endast de regler och de normer som hon sen tidigare hade så stoppades leken. Barn ska ges möjlighet att få samarbeta med naturen och dess material (Dowdell, Grey & Malone, 2014). Studiens resultat visar mönster på att det inte alltid ser ut på detta vis. Förskollärarna ger inte alltid barnen möjlighet till att samarbeta med naturen utan stoppar istället upp den lek som pågår.

Studios resultat visar att Leo som klättrade i trädet antagligen hade fått höra om att han kunde trilla ner och slå sig om han klättrade för högt upp. Eftersom han själv klättrade högre upp i trädet senare utan att tänka på att han kunde trilla ner och slå sig så kan vi tänka oss att en vuxen har sagt till honom att om man klättrar för högt så kan man trilla ner och slå sig. Precis som Vygotskij säger så skapar olika material olika medierade handlingar. Detta betyder att olika material får olika betydelser för människor (Lindqvist, 1999). Trädet för en individ medierar handlingen att klättra upp i det medan det för en annan individ medierar trädet att man ska springa runt det. Så som förskolläraren organiserar miljön och hur omgivningen är påverkar hur vi handlar (Lindqvist, 1999). Leo kan utifrån detta befunnit sig i en omgivning där en individ ansåg att trädet är farligt medan Frans har befunnit sig i en omgivning där det är kul att klättra i träd. I denna situation klättrar Frans högt upp eftersom trädet enligt honom skapar denna medierande handling. Leo ser detta och efter ett tag klättrar även han högre upp i trädet. I detta resultat kan vi se att omgivningen är av betydelse för hur barn använder materialet och hur leken utformas.

6.2 Den romantiserade bilden av det naturliga materialet

I andra temat från resultatet beskrivs mönster om att det naturliga materialet inte inbjöd till lek för barnen. Där tas upp två exempel och i det ena exemplet är det en förskollärare som promenerar med barnen på en plats där utbudet av det naturliga materialet är stort. Barnen tar

dock inga initiativ till att börja leka utan de verkar inte intresserade av det naturliga materialet. Detta motsäger sig vad tidigare forskning tar upp eftersom det naturliga materialet är det material som både förskollärare och barn föredrar att använda i sin lek (Szczepanski, 2013; Nordahl och Einarsdottir, 2014; Änggård 2009). I studiens resultat syns tillfälle där barnen valde det naturliga materialet men en så romantiserad bild som tidigare forskning visar ställer vi oss kritiska till utifrån studiens resultat. Dels utifrån de exempel som tidigare tagits upp i denna studie men även utifrån resultat från vårt första tema. Där stoppade förskollärare barns lek med det naturliga materialet eftersom att de inte kunde se samma handlingserbjudande som barnen gjorde. Utifrån detta så föredrar förskollärarna inte det naturliga materialet så som tidigare forskning nämner.

Eftersom barn ser olika handlingserbjudanden i olika material och har olika intresse för material är det viktigt att det finns ett varierat utbud av material på förskolans utegård (Engdahl, 2014). Utifrån denna forskning kan studiens resultat å ena sidan bero på att just de barn som befann sig i dessa situationer inte kände sig intresserade av det naturliga material som fanns tillgängligt. Å andra sidan kan det bero på att det inte ser något kulturellt sammanhang i situationerna som vi observerat detta är av betydelse för vad barnen intresserar sig för (Lindqvist, 2010). Hade förskollärare som Vygotskij menar organiserat en miljö så hade hon i situationen med promenaden kunnat föra in de material som fanns tillgängliga i ett kulturellt sammanhang (Lindqvist, 1999). Detta hade kunnat väcka barnens intresse och det hade på så vis skapats lek. Även Kernan och Devin (2010) skriver i sin forskning att förskollärare ska ta tillvara på barns tidigare erfarenheter när de organiserar en miljö med bra och varierande material. Förskolläraren ställde frågor till barnen men förde inte in nya material som skulle kunna vara av större intresse.

Att använda det naturliga materialet är utvecklande och det sker alltid ett lärande. Något som bland annat utvecklas genom detta användande är de sociala färdigheterna (Rönnlund, 2015; Dowdell, Grey och Malone, 2011). Barnen i studien hade tillgång till ett varierat material som bland annat, löv, stenar, grenar, pinnar och sand. Det syns dock mönster i resultatet som visar att lek med det naturliga materialet inte alltid leder till en medierad handling. Det fanns tillfälle där barnen inte var intresserade av det naturliga materialet och de blev stillastående och tog inga initiativ till att utföra några handlingar. Det sker heller inte denna utveckling och detta lärande som bland annat Dowdell, Grey & Malone (2011) och Rönnlund (2015) syftar på. Vi ställer oss därför kritiska till hur forskning framställer användandet av det naturliga

materialet. Delar av vårt resultat motsäger sig det resultat som tidigare forskning kommit fram till eftersom denna studies resultat inte visar en så romantiserad bild som tidigare forskning.

6.3 Imitation

Resultatet visar att det vid tillfällena sker imitation när barnen leker med naturliga material. I situationen där Linnea, 4,5 år och Thea 2,5 år lagar mat skedde där en tydlig imitation från Theas sida. Linnea i sin tur utförde stöttande handlingar för att hjälpa sin kamrat. Vygotskij menar att en åldersblandad barngrupp är positivt eftersom de kan lära av varandra och stötta varandra i sin utveckling (Lindqvist, 1999). Detta resultat stödjer Vygotskijs syn på lärande och kritiserar även de åldersindelade klasserna som han säger att skolorna i dagens samhälle har. Thea får stöttning av en mer kunnig individ som i detta fall är Linnea. Flickorna försöker tillsammans räkna ända upp till 5 och därefter försöker Thea själv räkna. Hon befinner sig alltså i den zonen där hon inte på egen hand kan klara av någonting men med stöttning från en mer kunnig individ kan klara av det. Tanken är att Thea vid senare tillfälle ska klara av uppgiften, alltså räkna själv på egen hand vilket också skedde. Utifrån detta resultat instämmer denna studie med Vygotskijs teori om att ha blandade åldrar i barngruppen.

6.4 Tidigare erfarenheter

I studiens resultat syns det att det formas olika roller i lek med naturligt material. Barnen lagade mat, lekte med olika verktyg och lekte att de var pirater i träden. Barnen berättade om sina tidigare erfarenheter som på så vis skapade en leksak av materialet. Flickorna Linnea och Thea som lagar mat ville laga korb och pasta eftersom de brukade göra det och flickan Lova som borrar med bormaskinen ville borra eftersom hennes pappa gjorde det hemma. Utifrån detta skapas leken i barnens tidigare erfarenheter och utvecklas med hjälp av fantasi och samtal med sina kamrater. De delar med sig om sina erfarenheter och på så vis skapas ofta roller utomhus med det naturliga materialet, detta på grund av den höga grad tolkningsbarhet (Eriksson Bergström, 2013). Resultatet visar att materialet skapar medierade handlingar som i sin tur skapas i barns tidigare erfarenheter. Barn har något som de har varit med om tidigare i sitt liv och när de ser naturliga material som går det att tolka på många olika vis så använder de dessa tidigare händelser för att skapa leken. Något som både denna studies resultat visar och som tidigare forskning visar är att de lekar som skapas i lek med naturligt material är roller (Eriksson och Bergström, 2013).

Ett samband som syns i studien är att det naturliga materialet ofta omvandlas till artefakter och olika kulturella redskap och verktyg. Exempelvis när brädbitarna blir till en såg, hammare och en bormaskin eller när grenen blir till en kikare. Utifrån detta är det inte materialet som i sig är av betydelse utan det är det kulturella sammanhanget som är av betydelse. Precis som Lindqvist (2010) skriver så är det kulturella i barns omgivning av betydelse när barn väljer material i sin lek. Eftersom det naturliga materialet går att tolka på många vis så kan de utifrån sina kulturella erfarenheter skapa låtsas- artefakter med hjälp av sin fantasi som passar in i leken.

Precis som både Vygotskij (1995) och Änggård (2009) beskriver så använder barn de material de hittar och med sig in i leken har de egna kulturella erfarenheter som de med hjälp av naturligt material återskapar i sin lek. Detta syns i flera delar av studiens resultat. Finns det material som lockar till lek och ett varierat material som skapar mening så kommer barnen föra in materialet i leken och återskapa sina erfarenheter med hjälp av sin fantasi.

Resultatet visar även att det är när ett material förs in i leken och förvandlas med hjälp av fantasin som materialet skapar mening för barnet. Som exempelvis när barnen hittar brädbitar på utegården och för in detta i sin lek där brädbitarna omvandlas till olika verktyg. Precis som Änggård (2009) skriver så förs det tillgängliga materialet samman med de kulturella erfarenheter som barnen har och det är det är detta barnen gjorde när de genom sin fantasi och kreativitet skapade olika verktyg av brädbitar.

7. Metoddiskussion

I och med att studiens observationer skedde på en plats där det befann sig mycket människor så ställde vi oss kritiska till valet av att filma vid observationerna. Stora delar av videomaterial fick raderas eftersom det kom barn eller personal som inte godkänt medverkan i studien. Detta gjorde studien mer komplicerad eftersom vi var tvungna att bortse från stora delar av materialet och det gick åt mycket tid för att få in användbart material. Vi ansåg det mer givande att genomföra fältanteckningar vid studiens observationer eftersom vi kunde välja att bortse från de barn som inte fick medverka. De filmer som tillslut gick att använda gav oss bra resultat och vi ser det positiva med att kunna gå tillbaka i materialet och se om filmerna flera gånger. Detta gjorde att vi fick syn på olika mönster var gång filmerna sågs och detta ledde till ett mer djupgående resultat än vad vi fick genom fältanteckningarna.

Valet av att berätta för deltagarna om studiens syfte kan ha påverkat förskollärarnas sett att agera. I och med att deltagarna visste om att vi var där och observerade så kunde de välja att endast visa sina bästa sidor och ändra sitt beteende. Deltagarna kan ha påverkats av vår närvaro samt av att vi filmade och förde anteckningar, vilket vi var medvetna om. Vi valde dock ändå att filma samt skriva ner allt vi såg på plats eftersom det är lätt att glömma bort exakt vad som händer i olika situationer.

Nu i efterhand kände vi att vi skulle gått ut och observerat tidigare än vad som gjordes eftersom det tog tid att komma in i arbetssättet. Även om samtyckesblanketterna lämnades ut i god tid så tog det tid att få tillbaka dem och vi funderade på om det kunde ha genomförts kunde på något annat vis. Eftersom vi stod i hallen och personligen lämnade blanketterna och berättade om studiens arbete så känner vi att det inte hade kunnat genomföras på ett bättre vis. Vi kunde påtalat att vi ville ha in underskrift direkt på plats men eftersom många vårdnadshavare berättade att de ville ta hem och läsa igenom i lugn och ro så kändes detta fel. Något som ansågs svårt var att komma fram till ett passande analysverktyg eftersom vi redan från början tänkte använda oss av interaktionsanalys. Vid användandet av interaktionsanalys krävdes det att vi använt oss av någon form av digitala verktyg vid allt insamling av empiriskt material. Eftersom vi endast kunnat använda resultat i form av fältanteckningar vid vissa situationer så blev analysmetoden problematisk. Vi valde att gå ut ytterligare en dag för att observera med hjälp av iPads för att få in mer digitalt material.

8. Slutsats

En slutsats som kan dras utifrån studiens resultat är att barns erfarenheter i relation till naturliga materialet är av betydelse. Det syns även att materialet får en betydelse på grund av barns fantasi och kreativitet. Barn tar till sig ett material som sedan omvandlas så att det passar in i deras lek. Det behöver inte alltid vara materialet i sig som är intressant utan det blir intressant när barnen för in sina erfarenheter och omvandlar material med hjälp av sin kreativitet och fantasi. Barnen väljer inte alltid lek eller material utifrån vem eller vad de vill leka med utan lek skapas av tidigare erfarenheter.

Barn är kreativa och fantasifulla och kan på så vis skapa lek av det mesta bara de har intresse eller ser mening i materialet. Förskollärare måste dock se till att det finns ett blandat material ute på förskolegården och kan på ett enkelt vis organisera en utemiljö som inbjuder till lek. I

studiens resultat syns förskollärare som organisatörer och de skapar en intressant miljö genom små och enkla medel men delar av resultatet visar även det motsatta. Studien har i större utsträckning visat att förskollärare stoppar och avbryter leken eftersom de anser att materialet används på ”fel” sätt. Förskollärare måste ha ett öppet sinne för hur barn använder sin fantasi när de utför medierade handlingar. Människor kan se olika handlingserbjudande i olika material. Ett naturligt material har även en stor bredd av handlingserbjudande och inget är mer rätt än det andra. Exempel från studiens resultat på medierade handlingar som skapas är bland annat att klättra i träd, att svinga pinnar och så vidare. De medierade handlingarna som skapas föds i barns fantasi och tidigare erfarenheter. Barn genomför olika medierade handlingar utifrån vad de har varit med om tidigare i sitt liv.

Tidigare forskning visar en romantiserad bild av användandet av det naturliga materialet. Naturligt material är utvecklande och lärande där både barn och förskollärare föredrar användning av detta i leken. Studiens resultat visar att detta inte alltid stämmer. Barnen använder materialet på ett kreativt sätt och tar hjälp av sin fantasi för att omvandla det naturliga materialet till något nytt. Däremot syns det att barnen i större utsträckning föredrar färdiga artefakter där det finns tillgängligt samt att barnen ibland blir stillastående. Ibland saknas även intresse hos barnen för det naturliga materialet. Utifrån detta dras slutsatsen att barn använder det naturliga materialet i sin lek men den romantiserade bilden som forskning tidigare visat är något missvisande.

9. Pedagogiska implikationer

Denna studie har bidragit med nya lärdomar kring barns lek i en utomhusmiljö. Genom denna studie har vi fått upp ögonen för hur barn använder sig av naturligt material utomhus och vilka medierade handlingar som skapas. Detta har medfört att vi som blivande förskollärare kan gynna barns lek med naturliga material utomhus på ett annat sätt än vad vi tidigare kunnat. I yrkesrollen som förskollärare kan det vara bra att ibland släppa på sina egna regler och inte stoppa leken direkt när ett material lek med på ”fel” sätt. Som blivande förskollärare tänker vi ett steg längre och utmanar oss själva med att försöka se ur barns perspektiv, innan vi stoppar leken med materialet. Utifrån detta kan det vara till nytta för andra förskollärare att läsa denna studie.

En annan lärdom är att ha ett varierat material på utegården där det finns både naturligt material och färdiga artefakter eftersom vi sett ett blandat resultat av vad som intresserar barnen. Det kan vara bra att ta tillvara på barns tidigare erfarenheter eftersom detta skapar många lekar. Detta kan göras genom samtal och diskussioner kring ett materials betydelse. Vi har tidigare tänkt på utemiljön som en plats där lek "bara sker". Efter denna studie ser vi att barns lek gynnas av en förskollärare som organiserar miljön istället för att stoppa den.

10. Fortsatt forskning

Under studiens gång har vi sett vikten av förskolläraren i utemiljön. Förskolläraren ska enligt Lindqvist (1999) vara en organisatör i miljön. Forskning visar dock att kunskap och förståelse över utemiljön och dess material är liten. Vidare skriver Engdahl (2006) att det finns minimal forskning om förskollärarnas syn på utemiljön därför hade det enligt oss varit intressant att se på förskollärarnas roll och syn på förskolans utemiljö. Många förskollärare har en smalare syn på vad ett material har för handlingserbjudande än vad barn ofta har. Både i studien samt i forskning syns det att förskollärare har normer och regler om användandet av det material som finns tillgängligt. Det hade varit intressant att se vad som händer när förskollärare släpper på sina regler och normer.

11. Referenser

- Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod en handbok: [metoden, skrivandet, fältarbetet, skrivbordsarbetet]*. Johanneshov: MTM.
- Bjørndal, C.R.P. (2005). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Bodrova, E. (2008). Make-believe play versus academic skills: a Vygotskian approach to today's dilemma of early childhood education. *European Early Childhood Education Research Journal*, 16 (3), 357–369.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2. uppl.) Stockholm: Liber.
- Dowdell, K., Gray, T., Malone, K. (2011). Nature and its Influence on Children's Outdoor Play. *Australian Journal of Outdoor Education*, 15(2), 24-35.
- Engdahl, K. (2006). Förskolegården: En empirisk studie om barns interaktion och lek på två förskolegårdar. *Institutionen för individ, omvärld och lärande*, 51, 1-88.
- Engdahl, K. (2014). *Förskolegården: en pedagogisk miljö för barns möten, delaktighet och inflytande*. Diss. Umeå : Umeå universitet, 2014. Umeå.
- Eidevald, C (2015). Videoobservationer. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. (s. 114-127). Malmö: Liber
- Eriksson Bergström, S. (2013) *Rum och rum och pedagoger om möjligheter och begränsningar i förskolans fysiska miljö*. Diss: Umeå: Pedagogiska institutionen, 2013. Umeå.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (4., [rev.] uppl.) Stockholm: Norstedts juridik.
- Fägerstam, E. (2012). *Space and Place: Perspectives on outdoor teaching and learning*. Diss: Linköping: Linköpings Universitet, 2012. Linköping.
- Johansson, B. & Karlsson, M. (2013). Inledning. I Hillén, S., Johansson, B. & Karlsson, M. (red). *Att involvera barn i forskning och utveckling*. (s. 11-26). (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Jordan, B., & Henderson, A. (1995). Interaction analysis: Foundations and practice. *The Journal of the Learning Sciences*, 4(1), 39-103. doi: 10.1207/s15327809jls0401_2
- Jørgensen, K. (2014). *What is going on out there?: what does it mean for children's experiences when the kindergarten is moving their everyday activities into the nature-landscapes and its places?*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, 2014. Göteborg.

Kernan, M., Devin, D. (2010). Being Confined within? Constructions of the Good Childhood and Outdoor Play in Early Childhood Education and Care Settings in Ireland. *Children and Society*. 24, 371- 385.
DOI:10.1111/j.1099-0860.2009.00249.x

Li, J., Hestenes, L., Wang, Y. (2014). Links Between Preschool Children's Social Skills and Observed Pretend Play in Outdoor Childcare Environments. *Early childhood education*. 44 (1), 61-68.
DOI 10.1007/s10643-014-0673-2

Lindqvist, G. (red.) (1999). *Vygotskij och skolan: texter ur Lev Vygotskijs Pedagogisk psykologi kommenterade som historia och aktualitet*. Lund: Studentlitteratur.

Lindqvist, G. (2010). When small children play: How adults dramatise and children create meaning. *Early Years*. 21 (1), 7-14. DOI: 10.1080/09575140123593

McClintic, S., Petty, K. (2015). Exploring Early Childhood Teachers' Beliefs and Practices About Preschool Outdoor Play: A Qualitative Study. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 36(1), 24-43.
DOI: 10.1080/10901027.2014.997844

Mårtensson, F. (2004). *Landskapet i leken: en studie av utomhuslek på förskolegården*. Diss. Alnarp : Sveriges lantbruksuniversitet, Alnarp.

Nordahl, K., Einarsdottir, J.(2014). Children's views and preferences regarding their outdoor environments. *Journal of Adventure Education & Outdoor Learning*, 14, 1-16.
DOI: 10.1080/14729679.2014.896746

Rönning Sanderud, J., Pedersen Gurholt, K. (2014). Barns nysgjerrige lek i natur: Utforskande danning. *Nordic Studies in Education*, 34,3- 20.

Rönnlund, M. (2015) Skolgården som socialt rum. *Nordic Studies in Education*, 35 (3-4), 200-216.

Szczepanski, A (2013). Platsens betydelse för lärande och undervisning- ett utomhuspedagogiskt perspektiv. *Institutionen för kultur- och kommunikation*, 9(1), 1-15.

Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma.

Vygotskij, L.S. (1978). *Mind in society: the development of higher psychological processes*. Cambridge, Mass.: Harvard U.P, 84-91.

Vygotskij, L.S. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Daidalos.

Högskolan i Halmstad
Examensarbete 15 Hp
Kajsa Lindholm & Sofia Wallin

Vygotskij, L.S. (1999). *Tänkande och språk*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.

Wertsch, J.V. (1985). *Vygotskij and the social Formation of Mind – Wertch*.
USA: President and Fellows of Harvard College.

Wertsch, J.V. (1998). *Mind as action*. USA: Oxford University Press.

Wood, D. J., Bruner, J. S. och Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem solving.
Journal of Child Psychiatry and Psychology, 17(2), 89-100.

Änggård, E. (2009). The forest as playground: natural objects and environments as means for play. *Nordisk Pedagogik*, 29, 221– 234.

12. Bilaga 1

Till vårdnadshavare i förskolan!

Hej!

Vi är två studenter från Halmstad Högskola som går vår sjunde termin på förskollärautbildningen och under denna termin ska vi genomföra vårt examensarbete. Under arbetets gång kommer vi göra fältstudier om barns lek med utemiljöns olika material. Under observationerna kommer vi vara bland barnen och föra löpande protokoll kring det vi ser samt använda oss av filmkamera.

I vår studie kommer vi strikt följa vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer vilket är följande: informationskravet, konfidentialitetskravet, nyttjandekravet och samtyckeskravet.

Informationskravet betyder att vi genom detta brev informerar om vår studie.

De som deltar i studien har anonymitet vilket kallas för **konfidentialitetskravet** och betyder att det inte kommer lämnas ut några uppgifter om de personer som deltar i studien.

Det insamlade materialet kommer endast användas i forskningsändamål och detta kallas för **nyttandekravet**.

Det är frivilligt att vara med i studien och när som helst går det att avbryta och genom detta tar vi hänsyn till **samtyckeskravet**, men vi är glada om ni vill hjälpa oss att göra denna studie möjlig.

Med vänliga hälsningar Sofia och Kajsa

Om ni undrar över något så kontakta oss:

Sofias email: sofwal13@student.hh.se

Kajsas email:

Ansvarig lärare: Kristina Holmberg, kristina.holmberg@hh.se

Klipp av svarstalongen och lämna den till personalen på förskolan.

Tack på förhand!

 Ja, jag/vi godkänner att mitt barn får vara delaktiga i studien.

Nej, jag/vi godkänner inte att mitt barn får vara delaktiga i studien.

Vårdnadshavare för: _____

Datum _____

Vårdnadshavares namnteckning _____

Sofia Wallin

Kajsa Lindholm

Besöksadress: Kristian IV:s väg 3
Postadress: Box 823, 301 18 Halmstad
Telefon: 035-16 71 00
E-mail: registrator@hh.se
www.hh.se